

For the Centenary, the main project of our society is what we call „The Year of Mathematical Education in Romanian Schools“. Its main slogan is to change the wrong mentality about the role of mathematics in school and to promote the real one: to educate correct thinking.

Happy Anniversary!

O ISTORIE SCURTĂ A SOCIETĂȚII DE ȘTIINȚE MATEMATICE DIN ROMÂNIA

DORU ȘTEFĂNESCU¹⁾ și MIRCEA TRIFU²⁾

Societatea de Științe Matematice din România (S.S.M.R.) este una din cele mai vechi organizații științifice de la noi și, de asemenea, una dintre cele mai vechi societăți de matematică din Europa. Fondată la începutul secolului trecut, în 1910, a avut în prima jumătate a secolului al XX-lea drept principal scop editarea *Gazetei Matematice*.

Începuturile: Societatea „Gazeta Matematică“ (1910-1949).

În seara zilei de 31 august 1909, la o ședință a Redacției revistei „Gazeta Matematică“, ținută la via lui *Ion Ionescu* de la Valea Călugărească, cei 21 de membri³⁾ de atunci ai redacției revistei hotărâsc înființarea *Societății Gazeta Matematică*. Pe pagina a doua a copertei numărului 1, anul XV, al *Gazetei* – număr apărut la 15 septembrie 1909 – s-a publicat următoarea notă: „*Cu începere de la 1 septembrie 1909 Redacția Gazetei Matematice a fost transformată în Societate, pentru îndeplinirea unor forme legale. Principiile care ne-au călăuzit 14 ani în publicarea revistei rămân însă aceleași și pe viitor*“. Intențiile au fost mai vechi. *Ion Ionescu* își amintește că, la o ședință de redacție ținută la sediul Societății Politehnice⁴⁾ redactorul *Vasile Cristescu* a propus înființarea unei societăți cu personalitate juridică. Toți cei prezenți au fost de acord, *Ion Ionescu* adăugând că de formele legale ce presupunea acest demers se putea ocupa, gratuit, fratele său, avocatul *Alexandru Ionescu*. Sunt mai multe motive care au stat la baza înființării Societății. Tot *Ion Ionescu* își amintește că „*s-a simțit nevoia de a schimba organizarea patriarhală a Redacției și a i se da o formă prevăzută de legile*

¹⁾Prof. univ. dr., Universitatea București, primvicepreședinte al S. S. M. R.

²⁾Profesor, Secretar general al S. S. M. R.

³⁾*Abramescu Nicolae, Constantinescu Tancred, Cristescu Vasile, Davidoglu Anton, Filipescu Gh., Georgescu Nicolae, Ioachimescu Andrei, Ionescu Ion, Lalescu Traian, Mirea Ștefan, Motoi Ion, Niculescu Nicolae, Nicolaevici Gh., Pompeiu Dumitru, Popovici Constantin, Roco Mihail, Saligny Mihail, Teodoreanu Vasile, Teodor Ion, Țițeica Gh., Zossima-Pompilian Constanța.*

⁴⁾Din lipsă de spațiu propriu, ședințele Redacției se țineau, de multe ori în casa lui *Ion Ionescu* din strada Călușei nr. 13, sau la via acestuia de la Valea Călugărească, la Universitate sau la Școala de Poduri și Șosele. O dată pe an ședința se ținea, după tradiție, în „aer liber“, la *Moși*.

țării“. De asemenea, trebuia asigurată continuitatea și durabilitatea revistei, apoi punerea la adăpost a puținului capital strâns pentru tipărirea acesteia, față de orice fel de împrejurări nedorite, creșterea credibilității în fața unor persoane dispuse să facă donații, soluționarea unor posibile conflicte cu persoane din afara redacției. Era încă proaspătă în amintire întâmplarea petrecută cu cinci ani în urmă, când un redactor – nu i s-a păstrat numele – a propus . . . desființarea revistei și împărțirea capitalului existent. Numai poziția tranșantă a lui *Ion Ionescu* și a câtorva redactori (*A. Ioachimescu*, *A. Davidoglu*, *Gh. Țițeica*), a făcut ca *Gazeta Matematică* să apară în continuare.

În primele opt luni ale anului 1909 au fost discutate problemele legate de constituirea unei societăți care să administreze *Gazeta Matematică*, iar hotărârea definitivă a fost luată la 31 August 1909. Pentru elaborarea statutelor viitoarei societăți a fost desemnată o comisie formată din: *Vasile Cristescu*, *Andrei Ioachimescu*, *Ion Ionescu*, *Traian Lalescu*, *Ion D. Teodor* și *Gh. Țițeica*. Forma definitivă a acestora conține 31 articole grupate în 12 Titluri. Atrag atenția *Art. 2: Scopul Societății este răspândirea gustului pentru studiul științelor matematice și îndrumarea cercetării originale relative la această ramură de știință* și *Art. 7: Nu există decât o categorie de membri: membri activi*. Proiectul de lege a fost aprobat de Adunarea Deputaților și de Senat, iar la 18 decembrie 1910 regele Carol I a promulgat legea prin Decretul nr. 3798:

C A R O L I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,
La toți de față și viitori, sănătate:

Corpurile legiuitoare au adoptat și Noi sancționăm ce urmează:

L E G E

Art.unic – Se recunoaște societății „*Gazeta Matematică*“, din București, calitatea de persoană morală, în baza statutelor aci alăturate, și cari nu se pot modifica, decât cu autorizația Consiliului de Miniștri. Această lege, dimpreună cu statutele la dânsa anexate, s'a votat de Adunarea Deputaților, în ședința dela 5 Aprilie, anul 1910, și s'a adoptat cu majoritate de 61 voturi, contra 3.

Vice-președinte,	Secretar,
Al. Radovici	C. Banu

(L.S.A.D.)

Această lege dimpreună cu statutele la dânsa anexate, s'a votat de Senat, în ședința dela 27 Noemvrie, anul 1910, și s'a adoptat cu majoritate de 45 voturi, contra 1.

Președinte,	Secretar,
General C. Budișteanu.	G. Const. Râmniceanu

(L.S.S.)

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie investită cu sigiliul Statului și publicată prin Monitorul Oficial.

Dat în București, la 18 Decembrie 1910.

(L.S.St.) CAROL,

Ministrul cultelor și instrucțiunii,
Sp. Haret.

Ministrul de justiție,
T. Stelian

No. 3.798

Prezentând legea în Senat, *Spiru Haret* arăta că, „...această Societate... a contribuit mai mult decât orice altă instituțiune pentru dezvoltarea și întărirea învățământului matematic“. Societatea *Gazeta Matematică* a fost administrată conform statutelor de o Delegație, compusă din doi membri aleși pe o perioadă de doi ani și fără drept de realegere imediată și un casier, ales pe o perioadă de cinci ani, cu drept de realegere. Ceilalți membri au primit sarcini pe probleme: delegat pentru aritmetică, delegat pentru cercetarea notelor și articolelor etc. Delegat pentru rapoarte a fost numit *Gh. Țițeica*. Acesta a rămas în „funcție“ până la sfârșitul vieții. Adresa administrației Societății a fost fixată în București, strada Manea Brutaru (astăzi, strada General C. Budișteanu) nr. 14, acolo unde erau cu 15 ani în urmă birourile serviciului condus de Anghel Saligny pentru construirea liniei ferate București – Cernavodă și a podului de la Cernavodă. La acea adresă, la 14 octombrie 1894, cinci ingineri, inițiatorii, *Victor Balaban*, *Vasile Cristescu*, *Ion Ionescu*, *Mihail Roco* și *Ioan Zottu*, fiecare în vârstă cu puțin peste 25 ani, angajați acolo, au propus înființarea revistei *Gazeta Matematică*, al cărei prim număr va apărea la 15 septembrie 1895, la o zi după inaugurarea podului de la Cernavodă. Statutul *Societății* a fost revizuit în anul 1932, în consens cu prevederile nou promulgatei Legi a persoanelor juridice, *Societatea* fiind pusă sub tutela Ministerului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor. Numărul de membri a crescut relativ încet, de bună seamă și din cauza cuantumului cotizației anuale și a taxei de înscriere, care erau destul de mari (300 lei/aur prima, 150 lei/aur a doua). Astfel, în anul 1915, erau 51 de membri, în anul 1925 erau 125 de membri, iar în anul 1945, la semicentenarul *Gazetei*, erau 276 de membri. Cei mai mulți erau inginerii, apoi licențiații în matematici – profesori universitari și secundari – și apoi ofițerii de toate gradele, de la general la sublocotenent. Să menționăm aici că mijloacele materiale ale *Societății* au fost modeste. Abonamentele – numărul maxim al lor s-a situat la 680 în anul 1927 – și cotizațiile membrilor abia puteau acoperi costurile tot mai mari ale tiparului, în condițiile unei devalorizări accentuate a monedei naționale, în special în perioadele de după războaie. A fost nevoie să se recurgă la ajutoare din afară. Diverse administrații publice sau instituții bancare și industriale au făcut generoase donații, care au completat nu numai sumele necesare tipăririi revistei, dar au permis și extinderea câmpului de activități: publicații, burse, premii, concursuri etc.

Concursul Gazetei Matematice (1902 – 1948), cu cele 37 de ediții, câte s-au desfășurat în perioada menționată, a constituit un eveniment important în lumea elevilor de liceu, chiar dacă a avut un grad de cuprindere redus (cca. 30-40 elevi pe an). El a stimulat preocupări matematice de mai lungă durată și de o mai mare consistență. Inaugurat în anul 1902 sub forma unui premiu pentru cele mai bune soluții la anumite probleme din *Gazeta*, concursul a continuat în anul 1904 tot ca un premiu pentru elevul de liceu cu cea mai bună activitate la revistă pe parcursul unui an școlar (a fost desemnat elevul *D. Năsturaș* din clasa a VIII-a de la Liceul Internat din Iași). În perioada 1905-1908 concursul a constat în susținerea, în mai multe orașe – Bârlad, Brăila, Botoșani, București, Craiova, Focșani, Galați, Iași, Ploiești, Piatra Neamț, Tr. Severin – a două probe scrise, sub supravegherea unui redactor al *Gazetei*. Începând cu anul 1909, concursul se desfășoară centralizat la București, direcțiunea C.F.R. asigurând bilete dus-întors gratuite pentru elevii din provincie. La cele două probe scrise se adaugă acum proba orală, sălile unde se desfășoară aceasta fiind pline până la refuz de colegii, profesorii și . . . părinții candidaților. Concursul s-a ținut regulat în ultimile zile ale vacanței de Paște, cu excepția anilor 1917-1920, 1930-1932, 1940 și 1944, când, din diferite motive, nu s-a ținut. Premiile au constat în cărți de matematică, românești sau străine. Raportorul concursului a fost, timp de peste 25 ani, profesorul *Gh. Țițeica*, acesta făcând, cu tact și răbdare, aprecieri, uneori severe, de cele mai multe ori încurajatoare, asupra performanțelor concurenților. O mare influență asupra participanților au avut-o mesele comune tradiționale de la sfârșitul concursului, fără de care efectul educativ ar fi fost mult diminuat. Aici se stabileau legături personale între corespondenții din diferite zone ale țării, dintre concurenți și examinatori, în multe cazuri pentru toată viața. Punctul culminant al acestor întâlniri era tradiționala cuvântare morală a lui *Gh. Țițeica*, așteptată întotdeauna cu interes pentru originalitatea legăturilor făcute, pentru noblețea îndemnurilor conținute. Academicianul *Victor Vâlcovici*, fost participant la concursul *Gazetei* ca elev, își amintește: „... *Deodată se făcea tăcere generală. Tineretul își încorda atenția, își reținea respirația, bătăile inimilor se precipitau, un val de emoție generală trecea peste toată asistența. Era semnul că profesorul Țițeica va vorbi . . . Frazele cizelate cu mână de maestru curgeau cu un debit liniștit, cu o voce caldă, dar fără nici o intenție de efect. Efectul apărea din sensul adânc al înțeleptelor cuvinte, din sfaturile care puneau în vibrație coarde ce păreau adormite. Și nu era nimeni în întreaga asistență care să nu simtă fiorul sublimului*”. Majoritatea participanților la concursul *Gazetei Matematice* au făcut, ulterior, strălucite studii universitare, mulți dintre ei în domeniul matematicilor: *Ovidiu Țino, Petre Sergescu, Dan Barbilian, Șerban Gheorghiu, Nicolae Ciorănescu, Nicolae Georgescu-Roegen, Tiberiu Popoviciu, Teodor Angheluță, Miron Nicolescu, Grigore C. Moisil, P. P. Teodorescu, Costake Teleman, Silviu Teleman* și alții.

1935. Casa Gazeta Matematică a fost una dintre marile realizări ale *Societății*, un adevărat miracol. Timp de patru decenii, fără venituri sigure, nu s-au găsit bani pentru chiria unui local de redacție, nu s-au plătit bani pentru vreun funcționar administrativ, secretar sau curier, nu s-a apelat la bugetul Statului. Și totuși *Societatea* a reușit să-și construiască, vis-à-vis de Gara de Nord, pe Calea Griviței nr. 158 (astăzi 144) un local propriu. Problema aceasta, „... cea mai frumoasă, cea mai interesantă, cea mai grea dintre problemele puse la *Gazeta Matematică*“ (*Gh. Țițeica*), datează din anul 1920, când redactorul *N. Nicolescu* donează 500 lei pentru construcția unui local. Trei ani mai târziu, *Traian Lalescu* propune lui *Tancred Constantinescu*, membru fondator, ajuns Director General al Căilor Ferate, să doneze din partea administrației C.F.R., cu toate aprobările legale, o parcelă de teren pentru acest scop. În aprilie 1924, regele Ferdinand ratifică, prin legea numărul 1332, Înalțul Decret Regal numărul 3714 din 20 iulie 1923, „... prin care direcțiunea generală C.F.R. Casa Muncii este autorizată a ceda în mod gratuit *Societății Gazeta Matematică* parcela din Calea Griviței nr. 158-160 în suprafață de 250 mp, pentru a-și construi local care să servească drept sediu al *Societății*.“ Între timp o comisie, prezidată de *Nicolae Teodorescu*, fost ministru, membru al *Societății*, a adunat fonduri din numeroase donații, mai mari sau mai mărunte. La suma obținută s-au adăugat un milion de lei proveniți din fondurile culturale ale Ministerului de Finanțe prin grija lui *Mihail Manoilescu*, subsecretar de stat, participant, pe când era elev, la patru ediții consecutive ale concursului *Gazetei*. Cu aproape 2.200.000 lei inginerul *Aurel Ioanovici* realizează pentru *Societate* parterul și primul etaj al blocului de la adresa menționată, bloc ce se va numi *Casa Gazeta Matematică*. La 27 octombrie 1933 a fost pusă piatra de temelie, iar la 27 ianuarie 1935 localul a fost inaugurat. Se împlineau în acel an 40 de ani de la înființarea *Gazetei Matematice*.

Jubileul din anul 1935. Semicentenarul *Gazetei Matematice*.

La primul mare jubileu al *Gazetei* a fost scos volumul *Gazeta Matematică 1895-1935 – Istoric – Învățămintele*, prilej cu care redactorii fac o amplă și atentă radiografie a „fenomenului *Gazeta Matematică*“, evidențiind rolul acesteia la împlinirea deplină a reformei școlare a lui *Spiru Haret*. „*Gazeta* ... este și va rămâne un factor de căpetenie al culturii matematice de la noi, ... viitorul ei este, fără îndoială, un element din viitorul țării“ va spune *Gh. Țițeica* la festivitățile organizate cu acest prilej. A fost organizată o ședință solemnă la Fundația Carol I, prezidată de regele Carol al II-lea. În cuvântul său, *Ion Ionescu* a făcut publică trecerea întregului avut, științific și material al *Gazetei Matematice*, de la generația care a întemeiat-o la generația crescută la școala ei, gest de înaltă ținută, care a adus urarea Suveranului: „*Acești 40 de ani împliniți astăzi să se împlinească încă de 40 de ori*“. În după amiaza aceleiași zile – 17 decembrie 1935 – s-a ținut ședința festivă

dedicată evenimentului în marele amfiteatru al Politehnicii bucureștene, în care s-au prezentat alocuțiuni de salut din partea universităților, politehnicilor și a școlilor militare. S-a sărbătorit, după aprecierea participanților, faptul „... *nebănuț și neașteptat că o revistă științifică, de o specialitate temută și respectată, a putut să apară în liniște și regulat timp de 40 de ani*“. Zece ani mai târziu, în condiții austere - țara era pustiită de război - este sărbătorit semicentenarul Gazetei Matematice. Se publică volumul *Gazeta Matematică (decada a 5-a) Istorice. Învățămintele.*, se bat 502 medalii de argint și bronz, se emit 400.000 mărci poștale dedicate evenimentului. Dintre cei „patru stâlpi” mai trăia, grav bolnav, doar *Ion Ionescu*, iar dintre fondatori, *Tancred Constantinescu*. Sărbătorirea semicentenarului începe sâmbătă 27 octombrie 1945, orele 10, cu un parastas la Biserica Albă de pe Calea Victoriei, pentru pomenirea celor 40 de membri decedați ai Societății. La ora 11, în sala de conferințe a Societății Politehnice se desfășoară ședința solemnă, la care iau cuvântul *Gh. Buicliu*, din partea Societății și *Ștefan Voitec* ministrul Culturii Naționale. Acesta din urmă oferă din partea ministerului suma de un milion de lei pentru tipărirea revistei. În aceeași zi, începând cu orele 17, se desfășoară ședința publică a serbării, la care se prezintă alocuțiuni omagiale din partea Academiei Române, a universităților, politehnicilor din țară, a altor societăți matematice. A doua zi se deschide expoziția cărții române de matematică, are loc o masă comună la restaurantul *Caru cu Bere*, după care, o numeroasă delegație se deplasează în strada Răsuri nr. 25, pentru a înmâna profesorului *Ion Ionescu* medalia comemorativă de argint. Luni, 29 octombrie la orele 11 s-a deschis în amfiteatru „Spiru Haret” al Universității București al treilea Congres al Matematicienilor Români, organizat cu ocazia jubileului *Gazetei Matematice*, la care participă 220 de persoane din 30 de orașe ale țării. Sunt prezentate 86 de comunicări și 14 conferințe de înaltă ținută științifică. Seara, o delegație a congresului este primită la Casa *Gazeta Matematică*, la o mică recepție. Congresul se va încheia în ziua de 3 noiembrie 1945, în marea sală a Colegiului Academiei.

1949, Societatea de Științe Matematice și Fizice. Anul 1949 avea să fie ultimul pentru Societatea „*Gazeta Matematică*“. Numerele 10-11-12 ale revistei pe anul în curs sunt suspendate, dar au fost plătite, iar localul din Calea Griviței nr. 158 este evacuat. Academicianul *Radu Voinea*, tânăr asistent pe vremea aceea, își amintește: „... *S-a întâmplat să fiu atunci pe Calea Griviței, în dreptul Gării de Nord și să privesc neputincios la un camion care trăsesse cu spatele lipit de zidul clădirii Gazetei Matematice, din care, de la etajul întâi, se aruncau pe fereastră cărți din biblioteca Gazetei Matematice. Era o operație mult mai simplă decât să fie cărate pe scări (!). Zgomotul surd produs de cărți atunci când loveau podeaua camionului era îngrozitor. Aveam impresia că asist la o înmormântare. Fără să vreau, mi-au venit în minte versurile onomatopice ale lui *George Coșbuc* din poezia „Moartea lui *Fulger*“: „Și-adânc, din bubuitul frânt // Al bulgărilor de pământ... “ și*

mi-au dat lacrimile“. La fel s-a întâmplat și cu casa lui *Ion Ionescu*, lăsată moștenire *Societății* și transformată, în anul 1948, conform dorinței donatorului, în casă de citire. A fost evacuat și *Constantin Ionescu-Țiu*, custodele bibliotecii și administratorul Casei, iar *Grigore Zapan*, casierul *Societății*, a fost obligat să retragă de la Imprimeria Națională toate lucrările care aveau să apară, și care, o dată comandate, trebuiau plătite. Cele două imobile au fost înșesate cu chiriași, și așa au rămas până astăzi. Doar casa din Răsuri a fost retrocedată către *Societate*, iar din celălalt imobil statul „a reușit“ să vândă jumătate unor particulari. Pe scena politică lucrurile se precipită. La 6 martie 1945 este instalat Guvernul Petru Groza, în care comuniștii încep să ocupe locuri importante, la 30 decembrie 1947 regele Mihai este alungat din țară și regatul României devine republică populară. Un val de arestări lovește grav toate instituțiile statului: Armata, Biserica, Academia Română. Dispar în închisori intelectuali de marcă ai țării, sunt arestați membrii de bază ai *Societății* care au fost, de-a lungul vremii implicați, în vreun fel, în politică. Vor muri în anii '50, la Sighet, inginerii *Tancred Constantinescu* și *Mihail Manoilescu*, la Aiud, profesorul universitar *Constantin Bușilă*. În această atmosferă apăsătoare, de suspiciune și de teamă, are loc, la 30 mai 1949, la Casa Universității din București, ședința de constituire a *Societății de Științe Matematice și Fizice din R.P.R.* (S.S.M.F.) la care este ales Consiliul Central Provizoriu și Biroul acestuia. Din cei 39 de membri ai Consiliului, 16 provin de la *Societatea Gazeta Matematică*, iar ceilalți de la secțiile de matematică și de fizică ale *Societății Române de Științe*. Președintele *Societății* este acad. *Grigore C. Moisil*. Actul constitutiv este trimis la Secția a III-a a Tribunalului Ilfov, care îl legitimează și acordă S.S.M.F. personalitate juridică începând cu 3 decembrie 1949, sub controlul Ministerului Învățământului și al Ministerului de Interne. Secția Notariat de la același tribunal certifică cu nr. 12497/ 1949 statutul S.S.M.F. din R.P.R. În luna august 1949 apare *Gazeta Matematică și Fizică – revistă pentru studiul și răspândirea științelor matematice și fizice, Anul I (vol.55), Serie nouă a Gazetei Matematice fondată în 1895, nr.1, iunie 1949*. În articolul program al noii reviste se precizează că „... *Gazeta Matematică nu mai corespunde democrației populare din R.P.R. în drum spre socialism. După cum nu corespund nici formele organizatorice ale fostelor societăți de matematică și fizică. În consecință, în iunie 1949 a fost formată Societatea Științelor Matematice și Fizice din R.P.R. Totodată Gazeta Matematică se transformă în Gazeta Matematică și Fizică, devenind organ al Societății de Științe Matematice și Fizice din R.P.R.* Dacă noii reviste i se recunoaște faptul că este continuatoarea vechii *Gazete Matematice*, se ascunde faptul, chiar în actele constitutive, că S.S.M.F. reprezintă o continuare firească a *Societății Gazeta Matematică*. De aceea nu s-a făcut nicio referire la baza materială de care dispunea aceasta din urmă. Abia peste câțiva ani, Consiliul S.S.M.F. va avea pe ordinea de zi a ședinței sale din

1954 problema recuperării celor două imobile din proprietate, dar fără rezultate pozitive. Sediul *Societății* se va afla la diferite adrese: strada Episcopiei nr. 2, Bd. 6 Martie nr. 63, strada Dionisie Lupu nr. 40, strada Spiru Haret nr. 12 și se va stabili de la 1 februarie 1955 și până în prezent în strada Academiei nr.14. În anul 1948 are loc reforma învățământului, care așează școala pe alte principii și cheamă la învățătură pe toți copiii de vârstă școlară. Obiectivele *Gazetei Matematice și Fizice* se deplasează cu deosebire spre profesorii din învățământul gimnazial și liceal. Nu sunt neglijați nici elevii: pentru ei se va edita, în perioada 1950-1954 *Revista de Matematică și Fizică*. Cele două publicații se vor transforma, în anul 1954, în *Gazeta Matematică și Fizică, Seria A* (pentru profesori) și *Gazeta Matematică și Fizică, Seria B* (pentru elevi). Din anul 1949, S.S.M.F. organizează, cu sprijinul Ministerului Învățământului, olimpiada de Matematică pentru elevii claselor VIII-X, cu trei etape, care va antrena un număr impresionant de elevi. Pentru câțiva ani va exista și *Olimpiada micilor matematicieni*. În anul 1956 se desfășoară la București lucrările celui de al IV-lea Congres al Matematicienilor Români. România face propunerea de organizare a unei olimpiade internaționale de matematică, pe care tot ea o va realiza, trei ani mai târziu. La prima O.I.M., organizată în anul 1959 la București și Brașov participă cinci țări, toate din lagărul socialist. România câștigă un premiu întâi (medaliile vor apărea mai târziu!), prin elevul *Nicolescu Basarab*. Următoarele olimpiade internaționale vor fi găzduite pe rând de România, Ungaria, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană etc. În afara celor doi ani de început, România a fost gazda O.I.M. în anii 1969, 1978, 1999. În anul 2009 la Bremen, în Germania, la a 50-a ediție a O.I.M., cancelarul Germaniei va evidenția România ca țară organizatoare a primei ediții a acestei prestigioase competiții. Numărul țărilor participante este acum de 104. Comportarea echipelor românești la O.I.M. a fost de-a lungul timpului bună și foarte bună, situând România, de regulă, în primele 10 locuri, numărul medaliilor de aur obținute în cei 50 de ani fiind de 68.

Societatea de Științe Matematice ia ființă la 7 ianuarie 1964, la Conferința pe țară a S.S.M.F, când se hotărăște divizarea S.S.M.F. și înființarea a două societăți distincte. Cele două reviste continuă să apară lunar, sub numele de *Gazeta Matematică, Seria A* și *Gazeta Matematică, Seria B*. În perioada 1974-1980 *Gazeta Matematică, Seria A*, din motive de „raționalizare“ a presei periodice își va înceta apariția, continuând să apară după anul 1980 ca revistă trimestrială, purtând subtitlul *Revistă pentru perfecționarea metodică și metodologică în matematică și informatică*. La conducerea *Societății*, de la înființare și până în anul 1973 s-a aflat academicianul *Grigore C. Moisil*, matematician și om de știință cu o puternică personalitate, care a știut să orienteze drumul acesteia printre și peste vicisitudinile vremurilor. După dispariția lui, funcția de președinte este preluată de academicianul *Nicolae Victor Teodorescu*, care va fi ales președinte la Conferința S.S.M. din 3-4

iulie 1975. Acesta va conduce Societatea până în anul 1995, când devine președinte de onoare al S.S.M.R. până la moartea sa, survenită în anul 2000. În această perioadă tirajul *Gazetei Matematice* va ajunge la valori impresionante, înregistrându-se un maxim în anii 1980-1985 de 145.000 de exemplare lunar, din care cca. 125.000 se distribuiau pe bază de abonamente. Tot acum se extind concursurile profesionale pentru elevi și studenți, se reia, începând cu anul 1980, Concursul *Gazetei Matematice* sub denumirea de *Concursul anual al rezolvitorilor*. A fost inițiată, de asemenea, *Gala Laureatilor Concursurilor de Matematică*, organizată la Mangalia timp de câțiva ani. De o amploare deosebită s-a bucurat sărbătorirea, în anul 1995, a centenarului *Gazetei Matematice*, sub coordonarea secretarului general de atunci, conf. univ. dr. *Bucur B. Ionescu*. A fost inițiat *Programul Centenar G.M.*, publicat în numărul 9/1994 al revistei, în care s-a prevăzut organizarea unei suite de activități pe parcursul întregului an 1995 și care au culminat cu adunarea jubiliară de la sediul A.G.I.R.¹⁾ și cu cea de la actualul sediu al Parlamentului, unde s-au acordat diplome și medalii jubiliare. A fost realizat *Numărul jubiliar al Gazetei Matematice* (numărul 9/1995), au fost tipărite: afișul jubiliar, timbrul jubiliar și 6 întreguri poștale. La Conferința Națională a S.S.M.R. din anul 1995, în preambulul Statutului adoptat atunci, s-a prevăzut explicit că „... *Societatea de Științe Matematice, sub diferitele denumiri purtate de-a lungul anilor (Societatea Gazeta Matematică, Societatea de Științe Matematice și Fizice, Societatea de Științe Matematice) a ființat în temeiul statutului Societății Gazeta Matematică din anul 1910, cu modificările aduse în anul 1932...*”. Cinci ani mai târziu, în ședința publică din 3 octombrie 2000, Judecătoria sectorului 1 din București întărește prin hotărârea sa că *Societatea de Științe Matematice din România* este succesoarea în drepturi a *Societății de Științe Matematice și Fizice*, care a succedat, la rândul său, *Societății Gazeta Matematică*. Președinții S.S.M.R., în această perioadă, au fost: prof. univ. dr. *Petru T. Mocanu*, membru corespondent al Academiei Române (1996-2004), prof. univ. dr. *Dorin Popescu* (2004-2008). De la Conferința Națională din anul 2008, președintele *Societății* este prof. univ. dr. *Radu Gologan*.

După anul 1990 tirajul revistei *Gazeta Matematică, Seria B* scade vertiginos, apariția revistei fiind marcată de iregularități. În prezent tirajul este stabilizat la 6500 de exemplare lunar. În anul 2005 a fost aniversat al 110-lea an de apariție neîntreruptă a *Gazetei Matematice*. La ședința omagială organizată cu acest prilej în Aula Bibliotecii Academiei Române a fost lansată, în colaborare cu firma Softwin, ediția electronică a *Gazetei Matematice 1895-2004*, o valoroasă restituire a patrimoniului matematic acumulat de-a lungul anilor între copertile revistei. Președintele României, domnul

¹⁾Asociația Generală a Inginerilor din România.

Traian Bănescu, a acordat *Gazetei Matematice* Ordinul Meritul Cultural în gradul de Ofițer.

* * *

După o sută de ani, într-o frumoasă zi de sfârșit de toamnă – 25 septembrie 2009 – s-a ținut, la Valea Călugărească, o adunare festivă a S.S.M.R., la care au participat biroul *Societății*, reprezentanți din toate filialele, precum și numeroși invitați. S-a marcat, cu acest prilej, începutul manifestărilor dedicate centenarului *Societății Gazeta Matematică*, precursoroarea de drept a *Societății de Științe Matematice* de astăzi. S-au propus, în acest sens, măsuri și activități concrete pentru anul 2010: ședință aniversară în Aula Bibliotecii Academiei Române, organizarea, în România, a ședinței anuale a Comitetului Societății Europene de Matematică (EMS), dezvelirea unui bust al lui *Ion Ionescu* la Valea Călugărească și a unei plăci comemorative pe casa din strada General C. Budișteanu, organizarea unei expoziții de carte românească de matematică și a unui muzeu al matematicii. S-a închinat pentru viață lungă, dincolo de veac, a *Societății* care a strâns în jurul ei oameni cu drag de matematică și școală.

BIBLIOGRAFIE

- [1] *Gazeta Matematică 1895-1935. Istoric-Invățăminte* (volum omagial).
- [2] *Gazeta Matematică* (Decada a 5-a) . Istoric. Invățăminte (volum omagial).
- [3] *Gazeta Matematică* nr.9/1995, Număr jubiliar.
- [4] Mircea Trifu, *După o sută de ani, la Valea Călugărească*, *Gazeta Matematică*, Seria A, nr.3/2009.

ARTICOLE ȘI NOTE MATEMATICE

VARIAȚIUNI PE TEMA PUNCTULUI LUI COȘNIȚĂ

CĂTĂLIN BARBU¹⁾

Abstract. This article, devoted to the anniversary of 100 years from the birth of Cezar Coșniță, illustrates some results about the concurrency of lines passing through a vertex of a triangle and some other „important“ points

Keywords: incenter, excenters, orthocenter, circumcenter, concurrent lines.

MSC : 51M16.

Nota de față este un omagiu adus memoriei profesorului universitar *Cezar Coșniță* (1910-1962), anul acesta împlinindu-se 100 de ani de la nașterea sa.

¹⁾Profesor, Colegiul Național „V. Alecsandri“, Bacău, e-mail: kafka_mate@yahoo.com